

לעילוי נשמת הר' אברהם יוסף שמואל אלטר בן הר' טוביה ז"ל

בראתי יצר הרע ובראתי

# תורה תבלין

A Torah Tavlin Publication

34 Mariner Way, Monsey, NY 10952

Shabbos Parshas Behar - שבת קודש פרשת בהר

טו' אייר תש"ס - May 20, 2000

## לכל זמן ועת .....

הדלקת נרות - 7: 54\* שקיעה/יום השבת - 8: 13  
זמן קריאת שמע/מ"א - 8: 37 זאת הכוכבים/מוצש"ק - 9: 03  
זמן קריאת שמע/גר"א - 9: 13 לשיטת רבינו תם - 9: 25

ימי שמדליק מוקדם, אין לאחר מזמן עצם קבלת השבת (משיאמר מזמור שיר)

## מדעת עליון

ועשיתם את חקתי וכו' ועשיתם אותם וישבתם על הארץ לבטח וגו' (כה-יח)  
מקשים הראשונים על כפל ה' שבקרא, דהא כתיב להלן (פסוק יט) עוד  
הפעם ה' וישבתם לבטח עליה?"

וביאר הר"ר אליעזר פרידמאן שליט"א בס' הדרת ירמיה, על פי מה דאיתא  
בסי' חובות הלבבות, שמדת הבטחון יתירה בערכה על כל עשירות שבעולם, שכל  
אלו יש להם פחד מגנבים ומליסטים ושי"ד, ואילו בעל הבטחון יש לו תמיד  
מנוחה שלימה ואין לו דאגה משום דבר, באופן שהבטחון עצמו יתירה ערכו על  
כל עשירות שבעולם. ואיך נאמר שה' ישלם לו בעד מדת בטחונו דבר שהוא  
פחות במעלה מהבטחון? אלא מה הם התשלומים יותר גדולים שיכולים להשיג  
ע"י מדת הבטחון, הוא שהקב"ה יחזק ויאמץ לבבו ויזכה לבטחון עוד יותר  
גדול, ויהיה יותר מאושר.

עם האמור יש לפרש כפל ה' כאן, היינו, שע"י הבטחון שתהיה לכם, תזכו  
לבטחון עוד יותר גדול והוא שכר אמיתי שאין למעלה ממנו. וזהו פירוש הקרא  
"ועשיתם אותם וישבתם על הארץ לבטח". כלומר, אין הביאור שתזכו לבטחון  
כאשר עשיתם את המצות, אלא הבטחון היא חלק מהציווי, ואח"כ תזכו  
לבטחון במדה גדולה מקודם, כמ"ש בפסוק השני "וישבתם לבטח עליה".

אני ה' אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים וכו' (כה-לח)  
בילקוט איתא "כל המודה במצות ריבית מודה ביציאת מצרים, וכל הכופר

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

\*\*\*

וכי תשיג יד גר ותושב עמך ומך אחיך עמו ונמכר לגר תושב עמך וגו' (כה-מז)

Rashi comments that the *foreign resident*, became wealthy because he associated with Jews, learned from their good deeds and emulated their practices. The Jew who was sold into slavery, however, grew impoverished because he associated with non-jews. But why should this be so? Should the Jewish person not have retained, in the least, his basic Jewish characteristics? Why must he be considered as if he was a heathen and be punished with poverty and worse, slavery?

Answers the *Netziv*, R' Naftoli Tzvi Yehudah Berlin ZT"L that when we observe society, we know that when a creature dies, it does not recede to the level below it, rather it eventually disintegrates entirely. If an animal dies, it does not descend to the level of a plant - it decomposes. So too, with spiritual matters. When a person on a lofty plane loses his greatness, he crashes way down to a very low level. A non-jew is expected to live a decent and upright life. However, a Jew, being an *עובד ה' - servant of Hashem*, has a much higher existence. If he destroys this, he plunges to an entirely lower level. This spiritual descent affects his behavior and leads him to poverty and becoming a slave to a *גר תושב*.

## הוא היה אומר .....

R' Naftoli of Ropschitz ZT"L would say:

"The *Yetzer Horah* dwells in exactly those places where one doesn't think he dwells!"

R' Yonason of Rutgert ZT"L would say:

"One of the sanest, surest, and most generous joys of life comes from being happy over the good fortune of others."

R' Eliyohu of Vilna ZT"L (The Vilna Gaon) would say:

"From learning the *sefer Mesillas Yeshorim*, one can see that the author was greater than the *sefer*. Had he been alive today, I would be willing to walk as far as necessary to learn from him!"

A SPECIAL MAZEL TOV TO MR. AND MRS. DOVID DEITCH ON  
THE BIRTH OF THEIR DAUGHTER CHAYA ESTHER נ"י

To sponsor or dedicate an issue call 914-362-4380 or E-Mail to TorahTavlin@aol.com

Lomza, and my earnings there would enable me to settle my accounts.

"When I became rabbi in Lomza, people there lent me money, sure that I would one day become rabbi in the large city of Lodz, and then have enough to cover all of my monetary affairs. Now, in Lodz, people only trust me enough to extend me some money, because they imagine that I will yet become rabbi in the teeming metropolis of Warsaw."

R' Eliyohu Chaim, in complete and utter earnestness looked at his questioner and exclaimed, "Now, if I accept the esteemed position as *Rov* of Warsaw, although it is a wonderful opportunity to be involved with such a great Jewish community, on the other hand, people will no longer have any reason to believe that I can advance myself and maintain the ability to increase my revenue. They will then refuse to consider lending me any money. How will I be able to help the poor people if no one will lend me any money?" Such were the dilemmas troubling the great men of yesteryear.

#### TORAH GEMS

**קדשתם את שנת החמישים שנה וקראתם דרור בארץ לכל יושביה (כה-י)**

The liberty mentioned in the *posuk* refers to the freedom of the Hebrew slaves. Since only a small minority of the population was affected, why does the *Torah* write, "*Proclaim freedom to all its inhabitants*"? The vast majority of the inhabitants had always been free!

R' Yaakov Yehoshua ZT"L, the great Pnei Yehoshua explains that an entire country in which some of the people are still working in slavery, is considered to be totally in bondage. The true blessing of freedom can be enjoyed only in a society where there exists no slavery at all. Slavery is a disease that equally afflicts the slave and the master.

Chazal express this idea in the *gemara* (קידושין כ), that by acquiring a slave, a person is, in effect, acquiring a master. The master is not to eat white bread while the slave eats dark bread. He should not drink aged wine while the servant drinks new wine. He must not sleep on a bed of soft feathers while the slave sleeps on straw. Thus, when the slave is set free, the master, too, is released from his form of bondage.

That is what the *Torah*, quite appropriately, is telling us here. "Proclaim liberty in the land for all who live in it". By releasing the slaves, all inhabitants will gain freedom.

במצות ריבית כופר ביציאת מצרים ע"כ. ונראה להר"ר יוסף סורוצקין שליט"א בס' מגד יוסף, ע"פ המבואר שלא נגאלו ישראל ממצרים אלא בזכות אחדותם - שלא שינו שמם, לשונם, ומלבושם, ובזכות מסירותם זה לזה. דהרגשה זו של "ואהבת לרעך כמוך" צריכה למשול ברוחו כדי לקיים מצות ריבית, יותר מכל שאר המצוות ואפי' מצות צדקה. דענין צדקה מצינו אצל אומות העולם, כי כל בעל לבב יבין וישכיל שהכלל אחראי על הפרט שלא ימות מרעב. אבל המבקש הלואה לרוב, עושה כן לצרכי מסחר, ואין הסברה נותנת שילוח לו מעותיו כדי שירויה, בו בזמן שהוא עצמו יכול להרויח ע"י מעותיו. רק בן ישראל ע"י אחדותו ורעותו, נאסר גם מכוחו להלוות בריבית. ואכן לא מצינו אצל האומות הלואה ללא ריבית.

והדברים מדויקים בקרא, דלענין צדקה כתי' "וחי עמך", משא"כ לענין ריבית כתי' "וחי אחיך עמך". שהריבית, יותר מהצדקה, דורשת יחס ורגש של "אחיך" כדי שיוזהר באיסור זה. ממילא, "כל הכופר במצות בריבית", ביחודו של בניי ובאחדותו, הרי שרחוק הוא מהבנת עומק סיבתם של יציאת מצרים, ושוב יכפור אף ביציאת מצרים.

#### מעשה אבות....סימן לבנים

**וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך וגו' (כה-לה)**

In the city of Lodz, Poland, the large community was graced with the presence of their beloved *Rov*, R' Eliyohu Chaim Meisels ZT"L. Despite the adequate salary for his rabbinic position in the city, it seemed that R' Eliyohu Chaim was always in debt. He used to borrow huge sums of money from many of the wealthy people in the community, to distribute to the poor or to help support merchants whose businesses were failing. The wealthy lenders loved and trusted their venerable rabbi and had no qualms with extending loans to him, many times over.

It happened, that when the prominent community of Warsaw sought to recruit him as their rabbi, he graciously refused their offer. This was surprising, for Warsaw was the largest city in Poland and many of his family members could not understand why R' Eliyohu Chaim would be reluctant to accept the most coveted rabbinical position in Europe.

Someone finally mustered up the courage to ask the *Rov*. R' Eliyohu Chaim answered, "Initially, I was the rabbi in the small village of Prozhin. Even there, I would borrow much money to give to the impoverished people, and although it was well known that my salary was insufficient for repayment of the loans, I was nevertheless trusted because it was assumed that I would eventually be offered the position of rabbi in the town of